

การวิจัยนี้เป็นการทดลองไร้แบบจำลองเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา โดยการตรวจสอบหลักสูตรและรายวิชาเรียนในวิทยาลัยครู และสำรวจความมั่นใจในการปฏิบัติงานของครูเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา โดยจัดอบรมเพื่อเสริมสมรรถภาพทางวิชาการให้แก่ครูประจำการ ดังนั้นจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะหน้าที่และงานของครู ตลอดจนการอบรมครูประจำการ ซึ่งมีทั้งเอกสารภายในประเทศและต่างประเทศ ในที่นี้จะแยกกล่าวเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. ลักษณะของครูจากความคิดเห็นของนักการศึกษา
๒. ลักษณะของครูจากผลการวิจัย

ลักษณะของครูจากความคิดเห็นของนักการศึกษา

สุรินทร์ สรสิริ^๑ มีความเห็นว่าครูที่ดีจะต้องมีลักษณะหลายประการ คือ

๑. คุณลักษณะดี คือรูปร่างและหน้าตาดี การแต่งกายเรียบร้อย รู้จักกาลเทศะ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง วาจาคดี พูดได้ถูกต้อง พูดคล่อง พูดได้ชัดถ้อยชัดคำและมีการปรับคำดี

๒. มีศิลปะในการจัดห้องเรียน ถูกต้องตามหลักวิชา คือจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่เหมาะสม ถูกสุขลักษณะ ใช้อุปกรณ์การสอนให้เกิดประโยชน์ เก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้เป็นระเบียบ

๓. มีความสัมพันธ์กับนักเรียนดี มีไหวพริบในการทำให้นักเรียนมีความสัมพันธ์และมีเจตนาที่ดีต่อครู

๔. การสอนดี มีการเตรียมการสอน มีความรู้ในเรื่องที่จะสอนและมีวิธีสอนที่ดี

๕. มีเจตนาที่ดีต่ออาชีพครู

^๑ สุรินทร์ สรสิริ, "ครูดีนั้นเป็นอย่างไร," วิทยากร, ๗(กรกฎาคม, ๒๕๑๕), ๓ - ๕.

๒. มีความสัมพันธ์อันดีกับครูปกครอง

สาย ภาณุรัตน์ ^๒ ได้กำหนดคุณสมบัติของครูโรงเรียนประถมศึกษา ที่
ต้องการไว้ ๑๒ ประการ ดังนี้

๑. ออกหัวเมืองได้
๒. มีความรักอาชีพครู
๓. อุดมวิชาทางดี
๔. สุขภาพทางกายดี
๕. สุขภาพทางจิตดี
๖. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
๗. มีความรู้วิชาการดี
๘. มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน
๙. ใจดีและสอนดี
๑๐. มีอุปนิสัยเหมาะสมที่จะเป็นครู
๑๑. มีความประพฤติดี และ
๑๒. รู้ระเบียบปฏิบัติราชการดี

ธนู แสงศักดิ์ ^๓ ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดี คล้ายกับ
สุรินทร์ สวัสดิ์ และสาย ภาณุรัตน์ ซึ่งเห็นว่าครูที่ดีจะต้องมีลักษณะ ๕ ประการ คือ

๑. มีความสัมพันธ์กับนักเรียนดี ครูจะต้องสนใจ เอาใจใส่ปัญหาของนักเรียน
คอยตอบปัญหาให้กระจ่าง แน่แน่นอน ไม่แสดงอารมณ์รุนแรง ไม่เขอะแยง รู้จักระงับอารมณ์

^๒ สาย ภาณุรัตน์, "ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่ต้องการ," ประชาศึกษา,
๑๗ (กุมภาพันธ์, ๒๕๐๕), ๓๕๐ - ๓๕๗.

^๓ ธนู แสงศักดิ์, "ครูดี," วิทยาคาร, ๖๑ (กุมภาพันธ์, ๒๕๐๕), ๘๕-๑๐๐.

มีน้ำใจเป็นนักกีฬา อุดมทุน วางตัวเหมาะสมกับเด็ก ไปสนิทสนมเกินไป ไม่ทำให้ชายหน้า
รู้จักชมเชย เปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินผลการสอบและตัดสินความดีงามของนักเรียน
ด้วยเหตุผล

๒. มีความรักในอาชีพครู มีส่วนช่วยแนะนำเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
รับฟังคำแนะนำปรับปรุงตนเองเสมอ สนับสนุนต่อความรู้และกิจกรรมของครู เห็นว่าอาชีพ
ครูก็ สอนไม่มอมภูมิ รวมเมื่อสนับสนุนสมาคมการศึกษาหรือวิชาที่สนใจ ทำคนให้เป็นประโยชน์
ต่อทางราชการ มีความสามารถในอาชีพ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อการสอน

๓. มีจรรยาครู ไม่เพรชวาลือ ชื่อสัตย์ต่ออาชีพ ไม่ขโมยผลงานของคนอื่น
ไม่ให้ร้ายผู้อื่น มีมารยาทในการติดต่อราชการตามลำดับสายงาน ไม่อ้างอิงศาสนา ทำ
ให้ศาสนาอื่นเสียหาย ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ รักษาความลับของนักเรียน ไม่โฆษณา
ชวนเชื่อ ไม่นำผู้อื่นมาบิดเบือนให้นักเรียนฟัง ไม่เรียกร้องเงินเดือนเพื่อตนเอง ไม่ควร
ทำงานน้อยสมราคาจ้าง ไม่สมัครงานตำแหน่งอื่นที่มีครูประจำอยู่แล้ว ไม่ใช่อิทธิพล
ส่วนตัวในทางราชการและปฏิบัติตามสัญญาที่ทำไว้กับทางราชการอย่างเคร่งครัด

๔. ถูกสมมติส่วนตัว มีความซื่อตรง สติปัญญาดี เชื่อมั่นในตัวเอง มีความ
คิดริเริ่ม กระตือรือร้น คิดปรับปรุงโรงเรียน เป็นกันเองกับนักเรียน รู้จักอ่อนหนักอ่อน
เบา มีน้ำใจจริงสุภาพอ่อนโยน สุขภาพดี รู้จักร่วมมือ ไม่ทำกิริยาอาการอันน่ารำคาญ
พูดชักแต่ไม่ตะโกน ตรงต่อเวลา ให้คะแนนเที่ยงตรง เข้าใจกฎระเบียบและปฏิบัติโดย
เคร่งครัด รู้จักรักษากลิ่นปากขณะดื่มน้ำ

๕. มีรูปร่างท่าทางดี มีใบหน้าสะอาด ตัดผมเรียบร้อย สุภาพ โทนหนวด
เคราเรียบร้อย เสื้อผ้าสะอาดเรียบร้อย รองเท้าขัดมันสะอาด สวมเสื้อผ้าเหมาะสม
กับกาลเทศะ รักษาท่าทางให้สง่างาม ไม่สูบบุหรี่หรือเคี้ยวหมากฝรั่งหรืออาหารระหว่าง
สอน รักษานิ้วมือ เล็บ ให้สะอาดอยู่เสมอ รักษาฟันให้สะอาด แต่งกายสุภาพ รูปลักษณ์
ทรงสี่เหลี่ยมเหมาะสมกับการเป็นครู

พจน์ น้อยแสงศรี^๔ ไกล่พุดถึงคุณสมบัติของครูที่ถือว่าครูควรมีคุณสมบัติดังนี้

๑. คุณสมบัติส่วนตัว ครูที่ดีต้องค้นคว้า จริ่งใจตบুদ্ধคณ เขาไหนเขาได้ ใจบุญ สะอาด ให้ความร่วมมือกับ กล่าหาญ เป็นประชาติปไตย รู้จักคาดะเทศะ สง่าผ่าเผย บุคิธรรม ภาเวิง ใจกว้างซื่อสัจย์สุจริต สุภาพเรียบร้อย ซื่อเสียงดี เปิกเผย มองโลก ในแง่ดี อคทน รักความก้าวหน้า มีศีลธรรมจรรยาตรงไปตรงมา มีความรู้สึกไว เข้าใจ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และพุดจริงทำจริง เสมอ เล็กเล็กคองการครูที่ให้ความอบอุณ สุภาพอ่อนโยน และมีลักษณะเหมือนแม่รักเด็ก

๒. คุณสมบัติของครูที่เด็กชอบ คือให้ความช่วยเหลือในเวลาสอนของครู มีความร่าเวิง มีอารมณ์ขัน เป็นกันเองกับเด็ก มีความบุคิธรรม และเห็นอกเห็นใจและ เข้าใจเด็ก ตรงซามเด็กจะไม่ชอบครูที่ชอบกา ค่อนแคะ กูร้าย ปฏิบัติต่อเด็กก้วยความ ป่าเถื่อน ไซวาจากากถางเสี้ยกแทง หยาบคาย ความคิคเห็นนี้สอคคองกับความคิดเห็น ของ กอ สวัสดิคพานิชย์^๕ นอกจากนั้นกอ สวัสดิคพานิชย์ ไกล่ลาวถึงลักษณะของ ครูที่เด็กชอบมากที่สุด คือ มีความเมตคตา และเอาใจใส่ต่อนักเรียนเป็นรายบุคคลประพฤคคิ คนเหมาะะสมและสน่าเสมอ รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว รู้จักยกยออง ชมเชยเมื่อเด็กทำดี มี สมรรถภาพ ในการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง

สมบุญดี ชวักยีน^๖ และ อรสา กุมารี ปุกพุด^๗ ไกล่ลาวถึงครูที่บุคคลประเภท ต่าง ๆ คองการ คั้งนี้ ชาวบ้านคองการครูที่ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและแกตัวชาวบ้าน เอง มีน้ำใจต่อชาวบ้าน. เขาไหนเขาได้ ไม่ถือคัว กระทำคณให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

005670

^๔ พจน์ น้อยแสงศรี, " ครูที่เด็กจำไมลืม, " ศูนย์ศึกษา , ๑๗ (มีนาคม - เมษายน, ๒๕๑๓), ๓๖ - ๓๘.

^๕ กอ สวัสดิคพานิชย์, คู่มือสอนวิชาครู พ. กศ., (พระนคร: โรงพิมพ์ อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๐๖), หน้า ๑๕๔.

^๖ สมบุญดี ชวักยีน, " ครูที่เราคองการ, " นิตรกร, ๒๔ (ธันวาคม, ๒๕๑๒), ๕.

^๗ อรสา กุมารี ปุกพุด, "ครูที่เด็กคองการ, "วิทยาสาร, ๔๑ (พฤศจิกายน, ๒๕๑๔), ๑.

สนใจในสาสนกิจ ผู้บริหารการศึกษา ต้องการครูที่มีความรู้ที่ ทั้งวิชาดีและความรู้
พิเศษทั่ว ๆ ไป มีความคิดริเริ่มสูง คำรงคนให้เป็นแบบฉบับของครูที่ดี ๆ ไป คือ
มีความขยันขันแข็ง มีเศรษฐกิจดี แต่งกายเหมาะสม ประพฤติดี สุภาพเรียบร้อย มีเหตุผล
เป็นมิตรกับคนทั่วไป มีน้ำใจเป็นประชาธิปไตย มีความเคารพซึ่งกันและกัน มีความ
ร่วมมือ ประสานงานและแบ่งงานกันทำ มีความเชื่อวิธีการแห่งปัญญา รู้จักรักศักดิ์ศรี
ของความมั่นคง มีความสามัคคีปรองดองกัน และรู้จักระเบียบแบบแผนของทางราชการ
เด็กต้องการครูที่สอนดี สอนเก่ง เข้าใจง่าย สอนด้วยความรักที่กว้างขวาง เห็นอกเห็นใจ
นักเรียน เป็นกันเองกับเด็ก มีอารมณ์ขัน นักเรียนต้องการให้ครูเป็นประจักษ์พยาน ผู้
ปกครอง นักเรียนต้องการความรัก ความเอาใจใส่และความเห็นอกเห็นใจจากครู
ต้องการความยุติธรรมจากครู ต้องการครูที่มีความรู้ มีอารมณ์ดี หน้าที่เบาบางอยู่เสมอ
มองโลกในแง่ดี มีเหตุผล และมีความรับผิดชอบในหน้าที่และฐานะของตนเอง

เทพ การระแคะ ไต่สรุปผลจากการค้นคว้าว่าครูที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะส่วนตัว
และปฏิบัติ ดังนี้ -

๑. มีบุคลิกภาพดี
๒. ศึกษาความชำนาญรอบด้าน
๓. กระตือรือร้นในการทำงาน
๔. เป็นผู้นำที่ดี
๕. มีจริยธรรมสูง
๖. คำรงคนอยู่ในที่อื่น เหมาะสม
๗. เชื่อมมั่นในคุณค่าของงาน
๘. รอบรู้วิธีทางของงาน
๙. ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ
๑๐. มีศรัทธาในการสั่งสอนอบรม

- ๑๑. ใช้จิตวิทยาในการสอน
- ๑๒. ศึกษาเด็กให้เข้าใจ
- ๑๓. พร้อมที่จะรับคำแนะนำและไต่หาความรู้
- ๑๔. พร้อมที่จะรับแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้
- ๑๕. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- ๑๖. ประเมินผลงานของตนเอง

ในทางพุทธศาสนาได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สอนหรือครูไว้ ๗ ประการ คือ

- ๑. ปิโย คือ ทำตนให้เป็นที่รัก
- ๒. คุรุ คือ ทำตนให้เป็นที่เคารพ
- ๓. ภาวะนิโย คือ วางตนในนาสรวรเสริญ
- ๔. วตุตา คือ ห่มนุ่งฝึกสอน
- ๕. วจนกฺ ขโม คือ รับฟังคำทักท้วงของผู้อื่น
- ๖. คมฺภีร กตุตา คือ สอนด้วยความสุ่มลึกซึ้ง
- ๗. โนนฺฏ ฐาเน นิโยชเย คือ ไม่นำในทางไมควร^๕

สหพันธ์อารยัพทฐแห่งโลก^{๑๐} ได้ลำดับคุณสมบัติที่ดีและเหมาะสมของครูไว้ดังต่อไปนี้

- ๑. ครูควรเป็นบุคคลที่มีความเข้าใจธรรมชาติ และจิตใจของมนุษย์เป็นอย่างดี
- ๒. ครูควรมีลักษณะริเริ่ม รับผิดชอบ มีอารมณ์ขัน ชยัน เสียสละ
- ๓. ครูควรเป็นบุคคลที่มีความสามารถที่จะพูด อธิบายสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยแจ่มแจ้ง ชัดเจน

^๕ เจือ สตะเวทิน, " ผู้สอน," จันทร์เกษม, ๘๘(พฤศจิกายน-ธันวาคม, ๒๕๑๖), ๑๓ - ๑๕.

^{๑๐} อารักษ์ กาญจนพิทักษ์, " การจัดและบริหารโรงเรียน," วารสารวิสามัญศึกษา, ๖ (กรกฎาคม - สิงหาคม, ๒๕๑๒), ๑๕.

- ๔. ครูควรมีความสุขทั้งทางกายและจิตใจดี
- ๕. ครูควรมีความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นเป็นอย่างดี
- ๖. ครูควรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และมีสามัญสำนึก
- ๗. ครูควรมีความรู้ในวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี
- ๘. ครูควรมีลักษณะที่น่ายกย และ มีท่าทางที่น่านับถือ
- ๙. ครูควรมีความสามารถที่จะปฏิบัติตามที่ตนสอน มีชั้นดีธรรมและอดทน

ชัยรัตน์ พุทธชาลี^{๑๑} ให้ความเห็นว่า การที่ครูจะสอนให้เด็กมีความรู้ดี มีความประพฤติดี ตามที่ครูปรารถนานั้น ครูจะต้องพยายามทำความเข้าใจกับเด็ก จำชื่อเด็กที่จะสอนให้ดีที่สุด ลึกซึ้งที่สุด ละเอียดละเอียดที่สุด ซึ่งรวมไปถึงพื้นฐานทางครอบครัว โรคภัยไข้เจ็บ สภาพจิตใจของเด็กและความต้องการต่าง ๆ ของเด็ก

ในด้านการสอน สุภาพ วาดเขียน^{๑๒} ได้เสนอแนวทางสำหรับครูใหม่พึงยึดถือ และปฏิบัติในด้านความรู้ เพื่อให้ได้ปฏิบัติการสอนให้โดยลดี ดังนี้

- ๑. ผู้สอนจะต้องมีความรู้ มีพื้นฐานความรู้ในด้านวิชาการหรือความรู้ในเรื่องที่จะสอนเป็นอย่างดี
- ๒. รู้จักกำหนดขอบเขตของวิชาที่จะสอน
- ๓. เข้าใจในพื้นฐานและความสามารถ สติปัญญา และความต้องการของผู้รับการสอน
- ๔. รู้จักวางแผนและเตรียมการสอน
- ๕. พยายามทำตนให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ พร้อมกับปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับการสอน

^{๑๑} ชัยรัตน์ พุทธชาลี, " การรู้จักเด็ก, " มิตรครู, ๑๘ (ตุลาคม, ๒๕๑๖), ๒๐.

^{๑๒} สุภาพ วาดเขียน, " ทำอย่างไรครูใหม่จึงจะสอนได้ดี, " ศูนย์ศึกษา, ๑๒ (มีนาคม, ๒๕๐๘), ๖.

สุรางค์ จันทน์เอม^{๑๓} โลกกล่าวถึงเทคนิคที่ดีในการสอนของครู ดังนี้ คือ
 ทบพทวนความรูของนักเรียนก่อนสอน ตรงต่อเวลาในการสอน ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี
 รู้จักใช้อุปกรณ์การสอน ยึดเด็ก เป็นศูนย์กลาง วางแผนสำหรับการสอนอย่างละเอียด ให้
 การบ้านสม่ำเสมอพอเหมาะกับนักเรียน รู้จักออกข้อทดสอบ ใช้แบบทดสอบชนิดต่าง ๆ
 ในการวัดผล มีความกระตือรือร้น สนใจ และตื่นตัวอยู่เสมอ ภายหลอดและอธิบายข้อเท็จจริง
 ได้อย่างกระจ่างกระจุกความสนใจของผู้เรียนและสอนให้นักเรียนรู้จักคิดอยู่เสมอ

พัฒน์ น้อยแสงศรี^{๑๔} โลกกล่าวถึงการสอนอีกเช่นกันว่า การสอนเป็นทั้งศาสตร์
 และศิลป์ เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพที่ดีที่สุดนั้น ครูจะต้องมีการเตรียมพร้อมอย่างดี สิ่ง
 หนึ่งที่ครูควรรู้คือ แผนงานในการสอน ซึ่งมีหลักสำคัญ ๔ ประการ คือ

๑. -วางจุดมุ่งหมายในการสอน หรือวางความมุ่งหมายที่เป็นพฤติกรรม
๒. มีการสำรวจตรวจสอบพื้นฐานของนักเรียนก่อน
๓. ลงมือทำการสอน
๔. สร้างวิธีการประเมินผล

อาคม จันทรสุนทร^{๑๕} โลกกล่าวว่า ผู้ที่เป็นครูต้องรู้หน้าที่และงานของครู
 เป็นอย่างดี ซึ่งประกอบด้วย งานธุรการ เช่นทำบัญชีเรียกชื่อ ทำสมุดประจำชั้น ทำสมุด
 ประจำตัวนักเรียน ทำ ค.๒ ก. ทำงานปกครองชั้นเรียน และงานจัดชั้นเรียน

สำหรับความคิดเห็นของชาวต่างประเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดีเท่าที่พอจะ
 ยกตัวอย่างให้เห็นมีดังนี้

^{๑๓}สุรางค์ จันทน์เอม, " ข้อเสนอแนะการปรับปรุงตัวครูและการสอน,"

มิตรครู, ๘ (มีนาคม, ๒๕๐๘), ๑๕.

^{๑๔}พัฒน์ น้อยแสงศรี, ดร. "ระเบียบการสอนทั่วไป," มิตรครู, ๓ (กุมภาพันธ์, ๒๕๑๔), ๒.

^{๑๕}อาคม จันทรสุนทร, "งานของเรา ครูประจำชั้น," มิตรครู,
 (กันยายน, ๒๕๑๖), ๑๕.

โอสส์^{๑๖} มีความเห็นว่า นักเรียนชอบครูที่เป็นมิตร ให้ความช่วยเหลือนักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครองชอบครูที่ทำงานเก่ง ฉลาดและเอาใจใส่ดูแลเด็กเสมอ ผู้บริหารชอบครูที่ทำงานไม่มันเมื่อทำงานหนัก คณะกรรมการบริหารชอบครูที่ไม่มีอันตราย ชอบครูที่มีความรู้ดี มั่นคง และเงินเดือนถูก

วอชเบอร์น^{๑๗} กล่าวว่า ครูเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาทุกระดับ ดังนั้นครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีการศึกษา มีวาจาดี มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีความรู้วิชาครู รู้วิธีสอนแบบต่าง ๆ จิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก รู้ว่าแต่ละ คนมีประสบการณ์และความสนใจต่างกัน รู้จักคัดแปลงสภาพในห้องเรียนให้เหมาะสม รู้ความต้องการและความสามารถของเด็กและรู้หลักประชาธิปไตย

แอสตัน และ โกวิน^{๑๘} มีความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดี สรุปได้คือครูควรเป็นนักประชาธิปไตย สามารถเป็นผู้นำทางประชาธิปไตย ใจดี มีอารมณ์ขัน มีความยุติธรรมในกานการสอน วางแผนการสอนได้ดี สอนเด็กให้รู้จักรับผิดชอบ สอนให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้รู้จักรับผิดชอบรวมกิจกรรมต่าง ๆ จักกิจกรรมต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กับความต้องการและความสนใจของเด็ก

^{๑๖} John F. Ohles, Introduction To Teaching, (New York : Random House, Inc, 1970) , pp. 38 - 39.

^{๑๗} G. W. Washburne, What is Progressive Education ? (New York : The John Day Company, 1952) ., pp. 82 - 83.

^{๑๘} Raymond H. Harrison and Lawrence E. Gowin, The Elementary Teacher in Action (San Francisco : Wadsworth Publishing Co, Inc, 1958), pp. 44 - 48.

ลักษณะของครูจากผลการวิจัย

ลอม ไชยสร ๑๘ ได้สำรวจลักษณะครูดีในทัศนะของนักเรียนชายมัธยมต้น โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย พบว่าประมาณร้อยละ ๘๐ ของนักเรียนทั้งหมด ชอบครูที่พูดจาสุภาพและเห็นวาทะครูควรจะได้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนทุกคนที่ดี เช่น ความประพฤติ ความมีระเบียบวินัย ความสะอาดเรียบร้อย แต่งกายเรียบร้อย มีอารมณ์แจ่มใสร่าเริง สุขุมเยือกเย็น มีสุขภาพสมบูรณ์ ใจดี และเข้มงวด บางครั้งบางคราว เมื่อนักเรียนกระทำผิดระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ครูควรตักเตือนและคาดโทษไว้มาก่อน ลักษณะที่นักเรียนไม่ชอบคือลักษณะที่ชอบดูค่า ขนขู่มึงคับและลงโทษ

มัตตนา ปิยะมาดา ๒๐ ได้ทำการสำรวจลักษณะของครู โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูในจังหวัดพระนครและธนบุรี จำนวน ๑,๔๐๖ คน ปรากฏว่าลักษณะของครูที่ดีมีดังนี้

๑. การสอนดี
๒. มีเหตุผลเป็นประชาธิปไตย
๓. มีความเมตตาากรุณา
๔. ให้คำแนะนำปรึกษา แนะนำนักเรียน
๕. มีความยุติธรรม ซื่อตรง
๖. มีบุคลิกภาพดี
๗. มีสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน
๘. ส่งเสริมให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยนักเรียน
๙. ให้ความช่วยเหลือนักเรียน

๑๘ ลอม ไชยสร, " ลักษณะครูที่ดีในทัศนะของนักเรียนชายมัธยมต้นโรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๑๐," (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๑), หน้า ๓๖.

๒๐ มัตตนา ปิยะมาดา, " การสำรวจคุณลักษณะของครูในจังหวัดพระนครและธนบุรี," (ปริญญาโทบริหารบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๐), หน้า ๘๓.

พรพิมล เพ็ญศรีทอง ๒๑ ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า ครูทั่วไปเป็นผู้ที่มีความรู้ หมั่นศึกษาหาความรู้ ปรับปรุงวิธีเรียนให้ดีขึ้น เข้าสังคมได้ดี มีอารมณ์มั่นคง และร่าเริงแจ่มใส สามารถควบคุมตนเองได้ดี มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน มีความรับผิดชอบ มีความอดทน มีความมั่นคงสม่ำเสมอ มีเหตุผล มีความเชื่อถือได้ มีความสุภาพอ่อนน้อม ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ไม่หลีกงานและรักเด็ก

ไพจิตร ทรายางกูร ๒๒ ได้สำรวจทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อนิสิตฝึกสอน ปรากฏว่านักเรียนชอบนิสิตฝึกสอนที่มีกิริยา ท่าทางสุภาพเรียบร้อย แต่งกายสุภาพสมเป็นอาจารย์ พูดจาไพเราะอ่อนหวาน ให้โอกาสนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการสอน ใจดีมีเมตตากรุณา ช่วยเหลือนักเรียนด้วยดีทุกด้าน พูดเสียงชัดเจนในเวลาสอน

คณิง จันทวงศ์ ๒๓ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของครูที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครู โดยการสอบถามครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยตอนหนึ่งพบว่า ครูใหญ่ของการครูที่มีความรู้ ความสามารถในวิชาพิเศษ เช่น เกษตรกรรม พละนันทนัมย์ และศิลปศึกษา เพื่อช่วยกิจกรรมของชุมชน

๒๑ พรพิมล เพ็ญศรีทอง, " การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับ นักวิทยาศาสตร์," (ปริญญาบัณฑิตการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๕), หน้า ๑๔๗.

๒๒ ไพจิตร ทรายางกูร, ม.ด. " การสำรวจทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อนิสิตฝึกสอน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๘), หน้า ๓๖.

๒๓ คณิง จันทวงศ์, " ความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนประถมในจังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับประสิทธิภาพของครูที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครู," (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖), หน้า ๔๔.

วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา^{๒๔} ใ้วิจัยเกี่ยวกับลักษณะของครูที่สังคม
 ก่องการ ผลการวิจัยสรุปใ้ควา ครูไมควรรุ้ผลการหมั้น ครูควรรุ้ประพฤตินคน เป็นแบบ
 อย่างแกกักร เรียบคลดอ้เวลา วางตัว เป็นกักร เองกักรกับนักเรียน มีมารยาท เรียบร้อย ครู
 จะต้องมีควาามรวิชาอ้ๆนอก เหนือจากวิชาที่สอน ในกานการสนทนาคณะครูควรรุ้ควาาม
 ขอบครที่สอนใ้ให้เก้ก เมาใจและสนใจ สอนโดยก้ามนึงถึงควาามแตกตางระหว่างบุคคล
 ครูควรรุ้เขมวงกวคยัน โยปลดอยปลดละ เอยกการที่นักเรียนทำผิดระเบียบ ครูควรรุ้ธรรม
 ความประพฤตินของนักเรียน โดยสอกรแทรกในช่วโมงสอน ทำใ้โยนักเรียนสนม เหตุผล
 ครูควรรุ้ให้ควาามสนมกับเด็ก ให้ก้าแนะนำช่วยเหลือเมื่อเด็กประสบปัญหา ครูควรรุ้
 มีเสียงพุกักเจน แจมใส แงกาย เรียบร้อย ใ้ใช้คำพูดไพเราะเสมอ ควรรุ้มีอารมณ์ขัน
 บางโอกาส มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีลักษณะ เป็นผู้นำ

กรมการฝึกหัดครู^{๒๕} ใ้วิจัยเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดี จากคณะครูอย่าง
 ๒ ประเภท คือ นักเรียน ฝึกครอง ครูหรือสีกมาภิเทศก์ ฝักรการกักรศึกษา และฝักร
 ทรงคณะครู ซึ่งอยในจังหวัดที่มีวิทยาลัยครูและจังหวัดใ้ไกลเกี่ยวกับวิทยาลัยครูนั้นๆ โดย
 ถือเอาจังหวัดที่มีวิทยาลัยครู เป็นศูนย์กลาง ๑๒ วิทยาลัย ใน ๓ ภาค คือ ภาคกลาง
 ภาคตะวันออก เียงเหนือและภาคใต้ ผลการวิจัยสรุปลักษณะของครูที่ดีใ้คั้งนี้

๑. มีคุณธรรมและควาามประพฤตินดี
๒. มีความรุดานวิชาการ มีความรุดีตามหลักสุตรที่สอน การแนะนำและการ
 ฝึกครอง
๓. ชอบคนกวและหาควาามรุดใหม่มาสอน

^{๒๔} วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ลักษณะของครูที่สังคมก่องการ
 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สามมิตร, ๒๕๑๔), ๒๓ หน้า.

^{๒๕} กรมการฝึกหัดครู, คุณลักษณะของครูที่ดี (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
 ครูสภา, ๒๕๑๔), ๘๕ หน้า.

๘. มีความยุติธรรม
๙. มีบุคลิกลักษณะดี
๑๐. แต่งกายสุภาพ สะอาด เหมาะสม
๑๑. ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่
๑๒. มีสุขภาพร่างกายและจิตดี
๑๓. มีมนุษยสัมพันธ์ดี

วิธีที่ ๒๖ ได้วิเคราะห์ลักษณะของครูที่ดีจากจดหมายของนักเรียนชั้นประถมและมัธยม จำนวน ๑๒,๐๐๐ ฉบับ พบว่าครูที่ดีมีคุณลักษณะสำคัญที่สุด ๑๒ ประการ คือ

๑. มีทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย
๒. มีความกรุณาและสนใจเด็กเป็นรายบุคคล
๓. อ่อนน้อม
๔. มีความสนใจกว้างขวาง
๕. ลักษณะท่าทางดี
๖. ยุติธรรม ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก
๗. มีอารมณ์ขัน
๘. มีความประพฤติดีคงเส้นคงวา
๙. สนใจในปัญหาของเด็ก
๑๐. รู้จักยกย่อง
๑๑. รู้จักยอมรับและยกย่อง
๑๒. นำวิธีแปลก ๆ ใหม่ ๆ มาสอน

๒๖ Paul Witty, " An Analysis of Personality Trait of Effective Teacher," Journal of Educational Research, (1947), p. 622 - 671.

คาร์ค และ เอสตราบรูค^{๒๓} ได้ทำการวิเคราะห์งาน (Job Analysis)

ผลของการวิเคราะห์พบว่า คุณลักษณะที่ดีของครูมี ๕ ประการ คือ ด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน ด้านการสอน ด้านศีลธรรมจรรยา ด้านคุณสมบัติส่วนตัว ด้านลักษณะท่าทาง ครูที่ดีต้องสนใจและพยายามที่จะเข้าใจปัญหาของนักเรียน ตอบปัญหาทุกปัญหา อย่าให้เรื่องส่วนตัวมาอิทธิพลกับทัศนคติที่มีต่อนักเรียน พยายามชักเรื่องยุ่งยากและอุปสรรคต่าง ๆ พยายามควบคุมอยู่ตลอดเวลา มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ใจคอหนักแน่น เมื่อนักเรียนถามปัญหาหรือเมื่อตนเองไม่สามารถตอบได้ ไม่สนใจนักเรียนเพียงคนใดคนหนึ่ง ไม่สนับสนุนกับนักเรียนมากเกินไป ไม่ทำให้นักเรียนอับอาย ชมเชยนักเรียนเมื่อทำงานได้ผลก้าวหน้า ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และเมื่อนักเรียนทำผิด ก็มีการตัดสินลงโทษด้วยความมีเหตุผล

ไวอัน^{๒๔} และคณะ ได้เริ่มศึกษาองค์ประกอบของครูทั้งหมด ๕ ด้าน คือ

๑. ด้านพฤติกรรมในชั้นเรียน พบว่าครูที่ดีมีลักษณะ ๓ ประการ คือ

- ๑.๑ ให้ความอบอุ่น มีความเข้าใจและมีความเป็นมิตร
- ๑.๒ มีความรับผิดชอบ ทำงานอย่างมีระบบแบบแผน
- ๑.๓ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๒. ด้านทัศนคติ พบว่าครูที่ดีมีลักษณะ ดังนี้.

- ๒.๑ สนใจในความคิดเห็นของนักเรียน
- ๒.๒ สนใจความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมประชิปี โดยในชั้นเรียน
- ๒.๓ สนใจความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้อื่น

^{๒๓}

Robert R. Karch & E. C. Estrabrook, 250 Teaching Techniques (Milwaukee : The Bruce Publishing Co, 1956), pp.120-131.

^{๒๔}

David G. Ryans & others, Characteristics of Teachers (Washington D. C. American Council on Education, (1970), p. 82.

- ๓. ความทันลคติของการศึกษา ครูที่คัดเลือกเอาการ เรียบ เป็นศูนย์กลาง
- ๔. ความความสามารถทางภาษา ครูที่คั้นนี้มีความเข้าใจภาษาพูดใล่อบ่างก็
- ๕. ความความมั่นคงทางอารมณ์ ครูที่คั้นนี้เมื่ออารมณ์มั่นคง สม่่าเสมอและปรับตัวใล่ดี

นั้นหนา อันศิริ ^{๒๕} ไ้วิจัย เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับขอบ เขตหน้าที่และ เกณฑ์มาตรฐานของครู ประถมศึกษา ผลปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษา เห็นว่าครู ประถมศึกษาที่ดี ควรจะมีความรู้ ทักษะ ทักนคติ หน้าที่และงานของครูดังนี้

- ๑. ความรูของครู
  - ๑.๑ ความรู้วิชาสามัญ ความรู้ที่จำเป็นมากที่สุดใล่แก่ความรู้ที่เกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างพื้นฐานของภาษาไทย การสงวนทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ชาวและ เหตุการณ์ปัจจุบัน
  - ๑.๒ ความรู้วิชาการ ที่จำเป็นมากที่สุดใล่แก่ความรู้ เกี่ยวกับการจัดห้อง เรียบ การจัดการวางสอน จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เนื้อหาสาระของหลักสูตร ขั้นตอนของการนำหลักสูตร ไปจัดทำบันทึกการสอ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

^{๒๕} นั้นหนา อันศิริ, " ความมิกเห็นของผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับขอบ เขตหน้าที่และ เกณฑ์มาตรฐานของครู ประถมศึกษา, " (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๘๖ - ๘๘.

วิธีสร้างแรงจูงใจ

จิตวิทยาเกี่ยวกับเด็ก

การเลือกวิธีการรวมต่างๆให้เหมาะสมกับบทเรียน

วิธีสร้างอุปกรณ์ต่างๆ

๒. ทักษะในการสอน ที่จำเป็นมากที่สุดคือ

เตรียมการสอนและทำบันทึกการสอน

พจนานุกรม รักเจเน ฟัง เขาใจง่าย

ตรวจงานอย่างมีประสิทธิภาพ

สง เสริมให้เด็ก เรียนไม่รู

๓. ทักษะของครู

ซบんとต้นแก้วทางวิชาการ เสมอ

มีความยุติธรรม

มีระเบียบวินัย

มีความรับผิดชอบ

ตรงต่อเวลา

มนุษยสัมพันธ์ดี

ซื่อสัตย์

กริยาวาจาสุภาพ อ่อนโยน ยิ้มแย้ม

๔. หน้าที่และงานของครู

เป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียน

ตรวจสอบผลงานของนักเรียน

ประสานงานกับครูใหญ่และเพื่อนร่วมงาน

ปกครองนักเรียน

รู้และปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน

จัดทำรายงานผลการเรียน

การจัดอุปกรณ์และเอกสารให้เป็นระเบียบ

นิกา เพชรสม^{๓๐} ไก่วิจัย เรื่องความนึกเห็นของครูประจำการ และนักศึกษา
 วิทยาลัยครูในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับขอบ เขตหน้าที่และ เกณฑ์มาตรฐานของครู ประถม
 ศึกษา โดยแบ่งออกเป็น ๔ หมวด เช่นกันคือ หมวดความรู้ของครู ทักษะในการสอนของ
 ครู ทักษะนิสัยของครู และหน้าที่และงานของครู ความนึกเห็นส่วนใหญ่ เห็นว่าครูควรมีความ
 รู้อย่างรอบรู้ใน เรื่องสา เหตุและผลของปรากฏการณ์ธรรมชาติ ชนิดประโยชน์ โภชนะและการป้องกัน
 ยาเสพติด ความก้าวหน้าใหม่ๆทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ควรจะช่วยเหลือแนะนำ
 ครูใหม่ไ้ ศึกษาหา ความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อแก้ไข และให้คำปรึกษา เกี่ยวกับ
 ปัญหาต่างๆตามสมควร ในงานทักษะในการสอน ครูควรจะสามารถจัดลำดับ เนื้อหาวิชา
 ที่จะสอนได้อย่างเหมาะสม ศึกษาเพิ่มเติมในวิชาที่จะสอนอยู่เสมอ ใช้จ่ายทุกอย่างไม่
 เหมาะสมและชัดเจน ใ้ภาษาในการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง ทั้งการพูด การ
 เขียน การอธิบายและการถ่ายทอดความรู้ ในงานทัศนคติ ครูควรจะขยันและกระตือรือร้น
 ในการทำงาน มีวาจาสุภาพเป็นมิตร มีความเมตตาแก่เด็ก เรียนทุกคน เสียสละ ให้เกียรติ
 แก่ผู้อื่น ส่วนงานหน้าที่และงานของครู ครูควรทำบัญชี เรียกชื่อไ้ มีการ เตรียมการสอน
 เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก เรียนและกันทั่วไป

ระคม บุญเรือง^{๓๑} ไก่วิจัย เกี่ยวกับขอบ เขตหน้าที่และ เกณฑ์มาตรฐานของครู
 ประถมศึกษาอีก เช่นกัน โดยสำรวจความนึกเห็นของนักเรียนและคุณครู องในจังหวัด
 อุดรดิตถ์ นักเรียนส่วนมากเห็นว่า ครูควรมีความรู้ทั้งวิชาสามัญและความรู้วิชาครูมากที่สุด
 ใน เรื่อง เกี่ยวกับพิธีการทางศาสนา การร้องเพลงไทยเดิม หรือเพลงไทยสากล

^{๓๐}นิกา เพชรสม, " ความนึกเห็นของครูประจำการ และนักศึกษาวิทยาลัยครู
 ในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับขอบ เขตหน้าที่และ เกณฑ์มาตรฐานของครู ประถมศึกษา, "

(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๖๕ - ๖๘.

^{๓๑}ระคม บุญเรือง, " ความนึกเห็นของนักเรียนและคุณครู องในจังหวัด
 อุดรดิตถ์ เกี่ยวกับขอบ เขตหน้าที่และ เกณฑ์มาตรฐานของครู ประถมศึกษา, " (วิทยานิพนธ์
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า จ-ฉ.

เกษตรกรรมเบื้องต้น ฐานทางครอบครัวของเด็กในด้านทักษะในการสอน ครูควรจะสามารถอธิบายได้แจ่มแจ้งชัดเจน สร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองกับนักเรียน ในภาษาในการสื่อความหมายได้อย่างเหมาะสม และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างฉลาด ครูควรมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับไม่ชอบบอขายมุข มีความยุติธรรม ชอบสอน รู้จักควบคุมอบรม และครูควรจะทำหน้าที่ของครูได้ คือ เป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียน รู้และปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน จัดเก็บเอกสารอุปกรณ์การสอน เขาหมวดหมู่และตรวจสอบทำงานของนักเรียน ส่วนผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า ครูควรจะมีหลักและวิธีการแนะแนว พิธีการทางศาสนา เกษตรกรรมเบื้องต้น สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ, จำชื่อนักเรียนได้ นำนิทานมาประกอบการสอนได้ มีความสามัคคี แต่งกายเหมาะสม เป็นกันเอง ยุติธรรม ทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน ดูแลช่วยเหลือเมื่อนักเรียนเจ็บป่วย และรวมกิจกรรมของชุมชนได้เป็นอย่างดี

จากรายงานการวิจัยของกรมการฝึกหัดครูและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ^{๓๒} เรื่อง การติดตามผลการฝึกหัดครู พอสรุปได้ดังนี้

ในส่วนที่เกี่ยวกับหลักสูตรฝึกหัดครู ครูประจำการที่เรียนสำเร็จการศึกษา ในระดับ ป.กศ.สูง จากวิทยาลัยครูและยังไม่ได้ศึกษาต่อเพิ่มเติมได้สรุปว่า

๑. ความรู้ความสามารถในวิชาการศึกษาไม่พอเพียงต่องานที่ได้รับมอบหมายในปัจจุบัน

๒. สายวิชาที่เป็นประโยชน์มากได้แก่ จิตวิทยาการศึกษา หลักการสอน พัฒนาการเด็ก ภาษาไทย สังคมศึกษา

๓. สายวิชาที่เป็นประโยชน์น้อย ได้แก่ บรรณารักษศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ลูกเสืออเนกนาค

^{๓๒} กรมการฝึกหัดครูและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การติดตามผลการฝึกหัดครู, (พระนคร : เอร่าวิงการพิมพ์, ตุลาคม, ๒๕๑๘), หน้า๓๓-๓๕.

๔. เปรียบเทียบระดับความสำคัญของวิชาต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากวิชาที่มีประโยชน์มากไปหาวิชาที่มีประโยชน์น้อยเป็นดังนี้

หมวดวิชาสามัญ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ

หมวดวิชาพิเศษ คือ พลานามัย เกษตรกรรมศิลป์ ศิลปศึกษา ทัศนศึกษา

คหกรรมศาสตร์ ดนตรี นาฏศิลป์ ดุริยศาสตร์

บรรณารักษศาสตร์

หมวดการศึกษา คือ จิตวิทยาการศึกษา หลักการสอน พัฒนาการเด็ก หลักการ

ศึกษา วิธีสอนภาษาไทย วิธีสอนคณิตศาสตร์ วิธีสอนสังคม

ศึกษา วิธีสอนวิทยาศาสตร์ การฝึกสอนและวิธีสอนภาษาอังกฤษ

ในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวิชาการต่อครูประจำการ จากผลการวิจัยปรากฏว่า การส่งเสริมทางวิชาการต่อครูประจำการมีแนวปฏิบัติอย่างเดียวกันทั้งจังหวัดที่มีวิทยาลัยครูและจังหวัดที่ไม่มีวิทยาลัยครู คือการส่งเสริมวิชาการกระทำโดยส่งครูเข้ารับการอบรมโดยไม่ออกค่าใช่จ่ายให้เป็นส่วนใหญ่ วิธีรองลงมาได้แก่ การจัดหาวารสารทางวิชาการมาไว้ในห้องสมุด ส่วนความต้องการของครูประจำการของครูทั้งระดับ ป.กศ. และ ป.กศ.ชั้นสูง ระบุไว้ ๓ ประการ คือ จัดหาวัสดุ หนังสือ และอุปกรณ์การสอนให้เพียงพอ การอบรมวิชาการใหม่ ๆ ให้ครูประจำการและให้โอกาสศึกษาต่อหมุนเวียนกัน

ผลการศึกษา คนควาและวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี ทั้งของนักการศึกษาชาวไทยและชาวต่างประเทศ สรุปให้อยู่ในหมวดต่าง ๆ ได้ ๔ หมวด ดังนี้.

หมวด ก. ความรู้ของครู (ความรู้วิชาสามัญและความรู้วิชาครู) ครูที่ดีมีลักษณะดังนี้

มีความรู้ดี รู้วิชาพื้นฐานและวิชาชีพเป็นอย่างดี รู้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน มีความรู้วิชาที่สอนอย่างถ่องแท้ มีความรู้ที่จะสอนวิชาอื่น ๆ ได้หลายวิชา รู้และเข้าใจการใช้หลักสูตร รู้จิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก จิตวิทยาทั่ว ๆ ไป รู้

วิธีผลิตและใช้อุปกรณ์การสอน วิธีวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ฐานะเปรียบเทียบการวัดผล และ
หลักการวัดผล สามารถใช้แบบทดสอบชนิดต่าง ๆ ได้ ฐนุหลักการแนะแนวผู้ปกครองและ
นักเรียนสามารถแนะนำคำแนะอาชีพผู้ปกครองนักเรียน เป็นที่ปรึกษาให้ความรู้แก่สังคมได้
และฐานะเปรียบเทียบราชการเป็นอย่างดี

หมวด ข. ทักษะในการสอนของครู ครูที่ดีมีทักษะในการสอน ดังนี้

มีการวางแผนการสอน บันทึกการสอนล่วงหน้าทุกครั้ง มีวิธีการสอนดี เข้าใจ
ง่าย ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี สอนให้เด็กเจริญงอกงามตามความมุ่งหมายของหลักสูตร
สอนได้หลายวิชาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้หลักจิตวิทยาในการสอน ทบทวนความรู้นักเรียน
ก่อนสอน สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จำชื่อนักเรียนที่สอนได้แม่นยำ
และรู้พื้นฐานทางครอบครัวของเด็ก ฐานะปัญหาของเด็ก ใช้อุปกรณ์การสอนได้เหมาะสมกับ
ลักษณะวิชาและสภาพการเรียนการสอน กระตุ้นให้นักเรียนสนใจ สอนให้นักเรียนรู้จักคิด
รู้จักคนควา เปิดโอกาสให้นักเรียนคิดอย่างอิสระ เสริ้อย่างมีเหตุผลสื่อความหมายได้ดีทั้ง
การพูดและการเขียน ถ่ายทอดและอธิบายได้แจ่มแจ้ง ชัดเจน ตอบปัญหานักเรียนได้
กระจาง ให้การบ้านสม่ำเสมอพอเหมาะ และวัดผลผลการเรียนการสอนได้ถูกต้องตามหลัก
วิชา

หมวด ค. ทศนคติของครู ครูที่ดีมีทัศนคติต่าง ๆ ดังนี้

รักและศรัทธาในอาชีพครู รักการสอน เข้มแข็ง อุดมคติ อุดมคติ สุจริต ประหยัด
รอบคอบ มีเหตุมีผล อารมณ์ดี ราบรื่นเสมอ มีอารมณ์ขัน ตรงเวลา รู้จักกาลเทศะ มี
ระเบียบ เสียสละ สุภาพทราหยาณู มองโลกในแง่ดี รักความเป็นมิตร รักความสามัคคี เป็น
ประชาธิปไตย ให้เกียรติและไม่ดูถูกผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นอกเห็น
ใจนักเรียนและผู้อื่น มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ขยันระตือหรือรับในการทำงาน ใฝ่หาความรู้
ศึกษาเพิ่มเติมและปรับปรุงตนเองเสมอ รักษาความลับได้ดี มีวัฒนธรรมและศีลธรรมดี

หมวด ง. หน้าที่และงานของครู ครูที่ดีมีความสามารถ ดังนี้

ทำบัญชีเรียกชื่อ สมุดประจำชั้นและทะเบียนประวัตินักเรียน สมุดรายงาน
ประจำตัวนักเรียน ทำรายงานผลการเรียน จัดชั้นเรียนให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียน

นานอยู่ สะอาดเรียบร้อย เก็บสิ่งของเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้เป็นระเบียบเรียบร้อย ง่ายต่อการใช้ ปกครองนักเรียนและควบคุมชั้นเรียนได้เรียบร้อยตามหลักการของประชาธิปไตย ดูแลความปลอดภัยของนักเรียน อบรมสั่งสอนนักเรียน ตรวจสอบสุขภาพของนักเรียนทุกคน ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเมื่อเจ็บป่วย สอดส่องดูแลทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนและนักเรียน ตลอดจนเพื่อนร่วมงาน ทำงานธุรการของโรงเรียน ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร บัญชา ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงาน คนงานและผู้อื่นได้

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีของครูยังมีอีกมาก ผู้สนใจจะศึกษาค้นคว้าได้จากหนังสือต่าง ๆ ที่ปรากฏรายชื่อในบรรณานุกรมของวิทยานิพนธ์นี้.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย